

S.B. SPIES (red.). *A soldier in South Africa: the experiences of Eustace Albadie, 1899-1902*. The Brenthurst Press: Johannesburg, 1989. 208 pp. Geill. R225,00 (eksklusief). ISBN 0909079439.

Hierdie publikasie is die sesde in die Brenthurst Second Series en getrou aan die hoe standarde van sy voorgangers word dit gekenmerk deur keurige drukwerk en pragtige illustrasies. Die teks is op ewe voortreflike wyse deur prof. Burrigge Spies versorg. Dit is so volledig geannoteer as wat maar verwag kan word en die redakteur moes groot moeite daarmee gedoen en baie tyd daaraan bestee het. Die omvattende bibliografie en volledige bladwyser vergemaklik die gebruik van die werk aansienlik. Besonder nuttig is ook die inleiding tot elke hoofstuk wat die inhoud daarvan in perspektief stel.

Luitenant Eustace Albadie (22) was 'n lid van die 9th Lancers wat op die vooraand van die Tweede Anglo-Boereoorlog in Suid-Afrika aangekom het. Hierdie regiment was deel van die magte onder aanvoering van lord Methuen en Albadie het gevolglik die Slag by Belmont en die gevegte by Graspan, Modderivier en Magersfontein meegemaak. Hy was voorts betrokke by die ontsetting van Kimberley asook by die inname van Bloemfontein op 13 Maart 1900. Van ongeveer hierdie tyd af tot die einde van die oorlog was hy verbonde aan die personeel van genl. J.D.P. French. In hierdie hoedanigheid het hy hom bevind waar besluite op hoe vlak geneem is, en waar hy onder andere lord F.S. Roberts en lord H.H. Kitchener leer ken het. Hy het die val van Johannesburg en Pretoria beleef en was betrokke by operasies in Oos-Transvaal en later ook in Kaapland waar die magte van French gedurende die laaste jaar van die oorlog op die Kaapse rebelle jag gemaak het. Hy was betrokke by die hele oorlog in feitlik al sy fasette wat hom 'n gesaghebbende getuie maak.

Die publikasie bevat briewe wat Albadie gedurende sy verblyf in Suid-Afrika aan familie in Engeland geskryf het. Dit word egter in dagboekvorm aangebied sonder aanduiding aan wie dit gerig was. Hierdie eienaardigheid is daaraan te wyte dat die oorspronklike briewe klaarblyklik nie meer bestaan nie. Die publikasie is dus gebaseer op 'n getikte weergawe van Albadie

se briewe en/of dagboek wat die Brenthurst-biblioteek gedurende 1971 bekom het. Volgens Spies bestaan daar egter geen twyfel oor die egtheid van die inhoud nie (soos kontrole van gegewens wat daarin voorkom trouens bevestig het).

Die dagboek/briewe is interessante leesstof en bevat 'n magdom gegewens wat vir die belangstellende in die Tweede Anglo-Boereoorlog se geskiedenis van groot waarde is. So byvoorbeeld herskep dit die oorlogsatmosfeer van ontbering, gevaar en dood, verlange na veiligheid van die tuisland, afgewissel met humor avontuur, pyn en lyding. Insiggewend is verwysings na die lewensomstandighede van swartes, die vernietiging van eiendom, die streng optrede teenoor die Kaapse rebelle, en die daaglikse lief en leed. Albadie was inderdaad 'n fyn waarnemer wat hom ook plek-plek krities oor die wyse van oorlogvoering uitlaat.

A soldier in South Africa is 'n waardige toevoeging tot ons historiografie — en meer bepaald tot dié van die veelbewoë tydperk 1899-1902. Dit behoort met groot vrug deur studente en navorsers gebruik te word.

J.H. SNYMAN
Staatsargiefdiens